

*S'v [B]L 87 :

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Ամենքս ալ գիտենք թէ Աստուած ամեն տեղ ներկայ է, բայց զարմանալին սա է թէ որչափ քիչ կը խորհինք անոր վրայ: Ասիկայ մեր բնական ամբարշտութեան մէկ մասն ու մէկ վկայութիւնն ալ է, որ մինչև մեր սիրտերը չնորոգուին՝ մենք սովորաբար Աստուծոյ ներկայութիւնը կը մոռնանք: Սենք Աստուած մեզմէ շատ հեռու էր պէս կ'ապրինք ու կ'զգանք: Բայց երբոր մէկը Յիսուս Քրիստոսով նոր ստեղծուած մը կ'ըլլայ իւրօք, ան մարդը տառաջին անգամ՝ կ'սկսի ինքզինքին կենդանի Աստուծոյ ներկայութեանն ըլլալը զգալ: Առջի գիտցած ու մոռցած ճամբարութիւնը զարհուրելի կարեւորութիւն մը կ'ունենայ իր աչքերուն առջևը: Ո՛վ է բարեկալ զարգող, եթէ ոչ անոր սովորաբար կը պտտի երկրի վրայ սա խորհուրդով միտքին մէջը թէ, «Դուն իմ ամեն քայլերս տեսնող Աստուածն ես, ես Եզովային ներկայութեանն մէջն եմ»: Իսկ Ստեղծող Աստուածը հետո է՝: Աստուծոյ դէմ կարելի է որ առաջ իրենց ցաւ ու սոսկում կը բերէր. աւելի աղէկ կը սկսէր որ Աստուած մօտ չըլլար իրեն: Գրեթէ պատրաստ էր զարհուրելու Պետրոսին պէս ըսելու «Տէր՝ իմ քովէս մէկդի գնա, ինչու որ ես մեղաւոր մարդ մըն եմ»: Ենիկայ Աստուծոյ ներկայութեանն՝ յանցաւորի մը իր դատաւորին առջևը կայնած ամենունեցած զգացումին պէս կ'զգայ: Բայց երբոր մէկը կ'սկսի Աստուծոյ վերայով գիտութիւն ստանալ, իբրեւ բարեբար Աստուած, ու յոյս ունենալ թէ Ենիկայ իրեն բարեբար է՝ կամ թէ կրնայ ըլլալ որ բարեբարութիւն ընէ, երբոր իր հաւատքը կը զօրանայ, ու ինք կրնայ «Տէրը իմ հովեալ է» ըսել, ան ատենը իրմէն ի դատ մէկը չկրնար պատմել թէ ինտոր ուրախութիւն ունի ան բանին վրայ՝ որն որ առաջ ինք կը սոսկացուէր: «Իմ հովեալ», կ'ըսէ անիկայ, «անանկ մէկը չէ որ ինքնմէ շատ հեռու կենայ. անանկ մէկը, որ մոլոր լեռանը վրայ երբոր փոթորիկը իս պաշտելէ՝ կամ հեղեղը մոլոր ձորն ի վար իս քէ՛՛ կամ չոր անապատին մէջը անօթութեանէս մարիմ, ան ատենը հեռուէն երթալ կանչելու կարօտ ըլլամ. անիկայ միշտ իմ քովն է, ամենին իս չձգեմ կամ չմոռնար: Ո՛ր պիտի երթամ ես իր հոգիէն, կամ ո՛ր պիտի փախչիմ ես իր ներկայութենէն: Ես տեղ մը չեմ կրնար փախչիլ երթալ, ու տեղ մըն ալ չեմ ուզեր փախչիլ: Ենիկայ իբրեւ իմ քովիկս հաւատալով իմ միթարութիւնս ու զօրութիւնս է. և անոր ինքի մօտ ըլլալուն զգացումը՝ իմ հոգիս գիտցած երկրաւոր ուրախութիւններուն ամենէն վերն է. բայց որ ատեն որ իմ յիմար սիրտս ինքի կ'ըսէ թէ անիկայ քովէս դացած է, վախով լեցուած ու ասկիւնվեայ եղած մէկը կ'ըլլամ»:

ՊԵՆԻՆԵՑԻՔ ՈՒ ՊԻՏԻ ԱՌԵՆԻՔ

Ինչ պատուական խոստումներ. աշակերտները մինչև ան ատենը Քրիստոսի միջնորդական պաշտօնը չէին հասկըցեր: Եղբորով Աստուծոյ մօտեցած ատենին, թէպէտ անոր խոստումներն իրենց վրայ կրնային վստահ ըլլալ, ու անոր «Յօկոթին Աստուածը» ըլլալը միտքերին բերելով սիրտերին զօրացունել, բայց ան չէին գիտեր իբրեւ Յիսուսի Աստուածը, ոչ ալ Քրիստոս ինքը իբրեւ «մեր դասնորդութեան մեծ. Քահանայապետը»: Քրիստոս անոնց սիրելի Բարեկամ մը, պատուական Առաջնորդ մը,

ու ըստ մասին ապաւինելու փրկիչ մըն էր: Բայց իրենց միտքերուն աչքերը ընտուած էին անոր թագաւորութեան հողերը ըլլալուն ու անոր արժանի հօրը աջ կողմը բարձրանալուն վերայով: Անոնք չէին գիտեր թէ իր ըսածին պէս շուտով անոնք ձգելը՝ իբրեւ թագաւոր քահանայ «վարագործին ներսի կողմը» սրբութիւն սրբութեանցը մանաւրէն համար էր, որ երկրի վրայ անոնք իրենց աղերսները մատուցած ատենը՝ երկինքին մէջը անիկայ անոնց դասը պաշտպանէ: Քրիստոս ըսաւ անոնց թէ ասանկ պիտի ըլլայ, ու նաեւ թէ իր անունով ինչ որ կ'ուզեն, խնդրեն, «որ իրենց ուրախութիւնը լման ըլլայ», իրենց աս կերպով ընդունելու առատ շնորհքին միջոցովը: «Իմ անունով խնդրեցէ՛ք». ըսել կ'ուզէր Պետրոս զիս զիտէք. իմ սիրելուս, հոգալուս ու հաւատարմութեանս վրայ առատ վկայութիւններ ունեք: Պետրոս գիտէր որ ես կրնամ ձեր տկարութիւններուն դէմ, ձեր քաջանքներուն կարեկից ըլլալ, ձեր կարօտութիւններուն համակրութիւն ունենալ: Ես չեմ փոխուիլ, տակաւին ձեզ պիտի սիրեմ. ապաւինեցէ՛ք ինքի, ու նայեցէ՛ք որ աղօթքնիդ իմ անունով ընէք. ես ձեր աղօթքներուն համար խաղաղութեան պատասխան կ'առնեմ»:

Ո՛հ՝ կարեկից ու հաւատարիմ փրկչին միջոցով մօտենալու «շնորհաց արժուր» ինչ պատուական է: «Համարձակութիւնով մօտենանք, անոր, որ ողորմութիւն ընդունինք» ու շնորհք գտնենք պէտք եղած ատենը մեզի օգնելու»:

«ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՕՍԿԸ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐԵՑԻՔ»

Պիտքս կու գայ ճամբորդին մէկուն փարոսի մը պահապանի հետ ըրած մէկ խօսակցութիւնը կարդալ: Պահապանը իր լապտերին պայծառութեանը վրայ կը պարծենայ եղբր, թէ ծովէն տար փարոսալ հեռուէն կրնայ տեսնուիլ, որ ատեն այցելութեան եկողը կ'ըսէ անոր. «Ի՛նչ կ'ըլլայ թէ որ գիտուածով ճարգներուն մէկը մարի»:

«Ամենին, անկարելի է», կը պօռայ մարդը, մէկ զարհուրանքով մը աս պարզ երթադրութեանը, «Պարոն», կ'ըսէ մարդը, Ովիանոսը ցուցունելով, «նա տեղը որ մեզի բան մը չեղար, նաեւ իման որ ասդին անդին աշխարհիս ամէն կողմերը կ'երթան: Ասդին թէ որ իմ պատրոյգներուս մէկը մարի, ասկէ վեց ամիսէն նամակ մը կու գայ ինքի, կարելի է հեղհաստանէ՛ կարելի է Լմերիգայէ՛ն՝ կարելի է իմ բնաւ չլսած մէկ տեղէս, թէ այս ինչ գիշերը այս ինչ ժամին աս տեղի լոյսը խաւար կը վառէր, պահապանը անհոգ եղեր էր իր պահապանութեանը վրայ, ու նաեւ կը վտանգէր տակ էին: Ո՛հ, Պարոն, երբեմն մոլոր գիշերներ փոթորիկ եղած ատեն դէպ ի՛նքով կը նայիմ, ու անանկ կ'զգամ որ իբրեւ թէ բոլոր աշխարհ աչքերին տնկած իմ լոյսիս կը նային: Մարի՛, խաւար վառել, ո՛հ՝ բնաւ ամենին»:

Աս փարոսին պահապանը ասանկ արթուն էր իր գործին ու անոր պատասխանատուութեանը ծանրութեանը վրայ ասանկ խորունկ զգացում ունէր, ու Քրիստոսն անոր անհոգ պիտի ըլլան իրենց լոյսին վրայ, ու թող պիտի տան որ խաւարի, անանկ ատեն մը խաւարի՝ որուն պայծառ վառելուն կարօտ ըլլալով քանի մը խեղճ հոգիներ՝ փորձութեան արեւնուն մէջ տանջուելով կրնայ ըլլալ որ կործանման ժայռերուն վրայ

զարնուին: Չէ՛. «Աստուծոյ խօսքը մատակարարեցէ՛ք»: Աս է հոգիներ ապրեցնելու ճամբան:

Ի՞նչ է ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ճամբարիտ ապաշխարողը իր անցած մեղքերուն վրայ տրտում կ'ըլլայ. չէ թէ անցաւոր հառաչանքով կամ արցունքով մը, հապա սրտի կսկիծ տուող տրտմութիւնով. մեղքը այնչափ ատող մէկ տրտմութիւնով մը՝ որ մարդը աւելի կ'ընտել մեռնիլ, քան թէ նորէն անիկայ գործել: Աս տրտմութիւնը Սուրբ Գիորգի մէջ կը կոչուի «դառնապէս լալ», «սրտի տրտմութիւն», «կոտորած հոգի», «աղաւնի պէս մեղէն». որուն աստիճանն ու եղանակը կրնանք կարդալ Պետրոսին ամօթալի կերպով իր Տէրը ուրանալէն ետքը սիրաւ կտոր կտոր ընող դառն լալուն վրայ:

ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ ԼՐՈՒՄԸ

Պըրըր Եպիսկոպոսը երբոր մահուան անկողինը պառկեր էր, մէկը Քրիստոսի սա խօսքը ըսաւ իր քովը, «Ե՛ր ինքի կու գայ, բնաւ դուրս պիտի չհանեմ»: Եպիսկոպոսը իսկոյն ինքի բնաւ նըստեցաւ անկողինին մէջն ու աղաղակեց. «Ի՛նչ զարմանալի բան որ Աստուած ծաղունչին ամէն մէկ տողը որչափ որ քններ եմ, ատ խօսքին կատարեալ զօրութիւնը բնաւ այսչափ ինքի չէր զարկեր: «Ե՛ր որ», կը պարունակէ բոլորը, բոլորը կրնան գալ, «բնաւ դուրս պիտի չհանեմ» խօսքը, ապա հովութիւն կու տայ իր մարդուս յանցաւոր դանուած ինչ և իցէ մեղքի գումար մը՝ ինչ և իցէ խորունկ յանցանք մը, պիտի չարգիլէ զԱստուած անիկայ ընդունելու՝ թէ որ անիկայ Քրիստոսով անոր երթայ: Քրիստոսի արիւնը բոլոր մեղքերուն քաւութիւն ըրած է, և անոր արդարութիւնը իր մատուցած ողորմութիւնները ամէն ընդունողներուն անօրէնութիւնները կը ծածկէ:

Քիչ մը պտուղը ծառին բնութիւնը կը ցուցունէ, բայց առատ որ ըլլայ ծառին օգտակարութիւնը կը ցուցունէ:

ՏՂԵՅՈՅ ՀԵՄԵՐ

ՄԱՏԹԵՈՍ
(ՀԵՐՈՒՆԻՄԻՆԻՔ ԵՒ ԲԵՐԷ)

Մատթէոս ու իր Քարողիչ եղբայրներուն առջևը Նոր Հէթնհուդէն աւելի դժուարութիւն եղաւ ԻիսկէնՖէսի մէջ տուն շինելը. ինչու որ Նոր Հէթնհուդի մէջ գործիքներ ու տախտակ ունէին, բայց ԻիսկէնՖէսի մէջ ասոնց մէկն ալ չունէին: Սեծ աշխատանքով խոշոր բարեր՝ հող ու մարգագետինի (չայլ) կոշտ կտորներ բերին, ու տունին երկու կողմերը շինեցին: Բայց ծածկը ինտո՛ր պիտի շինէր. երբոր ասոր պէտք ըլլալը նիւթին համար շատ կարօտութեան մէջ էին, ծովեզերքը երկու գերան ինկած գտան, որոնք երբոր ուրիշ մակընթաց ութիւն մըն ալ ըլլար, պիտի առնէր տանէր: Անոնք իրենց երկնաւոր Հօրը ձեռքի տեսան աս բանին մէջը, ու շնորհակալութիւնով և ուրախութիւնով գործ լմնացուցին:

Հատ կրնն լանտացիներ բազմութիւնով քովէն ժողովուեցան Աստուծոյ խօսքը մտիկ ընելու, ու ասոնցմէ Քրիստոսի հաւատացողները քիչուր չէին: Ասոնցմէ մէկը Հուշան անունով՝ որ ԻիսկէնՖէսի մէջ մկրտուած առաջին կրնն լանտացի կնիկն էր, հիւանդութիւնով մը պառկեցաւ, ուրկէց ինք գիտէր թէ ամենէն պիտի չաւողջանայ: Անիկայ շատ անգամ իր քոյրերուն կ'ըսէր. «Ե՛ր, որչափ ուրախ եմ որ քոյր կիչ մը ունիմ. թէ որ անոր չկրնայի սպաւիլիլ, ինտո՛ր պիտի վախնայի մահէն»: Իր բարեկամներէն մէկը երբոր հարցուց իրեն թէ քիչ մըն ալ պիտի չմնայ իրենց քովը, պատասխան տուաւ թէ, «Ենիկայ չեմ ուզեր մէյմալ լսել, թող տուէք ինքի որ փախաքած փրկիչս երթամ»: Ու շատ անգամ սա երգը կ'երգէր որ ասանկ կ'սկսի. «Յիսուս բարեկամ կարօտութեան մէջ», և այլն, մինչև որ վերջ ապէս իր քոյրը թեւերուն վրայ խաղաղ մեռաւ: Մեռած ատենը Հուշան 23 տարեկան էր: «Սէր պղտիկ պարտեղին մէջը տնկուած ու ծաղկած առաջին ծաղիկը», կ'ըսէ Քարողիչ, «նոր, «շատ ժամանակ չունէր մեծնալու, ու շուտ մը ծաղիկ բացաւ»:

Կանթիզի կամ ճրագի տեղը, կրնն լանտացի եղբ թաթիւում պրտուի (սաղ) կտորումը կը գործածեն: Տեղացի Քրիստոսներէն մէկը, Լեւոնանին տարածուելուն վրայ խօսեցով, անիկայ աս ճրագներէն մէկուն կը նմանցունէ: «Լեւոնուան մէջ», կ'ըսէ, «երբոր մէկ վրանէն մէկալը ճրագ մը կը տանինք, շատ անգամ վառած քիթի կ'իյնան գետինը, ու իսկոյն չոր խոտը կրակի կու տան: Այսպէս մեր փրկիչը երբոր աշխարհք եկաւ, անիկայ կրակ բերաւ իր հետը, ու ասդին անդին մարդոց մէջը ցանցեց: Ու հիմա իր ծառաները կը խրկէ բոլոր աշխարհ, մինչև մեզի՝ իր խօսքովը. անոնք անիկայ մեր մէջը ցանցեցին, ու անիկայ հրաւիրեցաւ, ու մեր սիրտերը կենդանացուց, անանկ որ մենք ուրիշներուն պէս ալ խաւարի մէջ չենք քալեր»:

Մատթէոս ողջ մնաց ու իրերուն աս երջանիկ վիճակը տեսաւ, ու ան Նոր Հէթնհուդ ու ԻիսկէնՖէս երկու գեղերուն հոգը վրան առած կրնն լանտացի մէջ մնաց, ու նոր բարոյական կայաններ կազմելու կ'աշխատէր, մինչև որ խորունկ ձերացաւ: Ալ երբոր իր ոյժը սկսաւ պակսիլ, ու իր աչքերը տկարանալ, իր կրնն լանտացի մէջ ունեցած պարտաւորութիւնները իրմէն երիտասարդ ու իրմէն զօրաւոր աշխատողներու յանձնեց, ու իր կենքին մնացած վերջին մէկ քանի տարիները Հիւսիսային Լմերիգայի Բեթաւարայի մէջ անցուց: Անիկայ շատ անգամ սովորութիւն ունէր իր բոլորտիքը եւ զոգնեքն խնդրել որ իր սիրական երգը երգեն, ու երբեմն ինք ալ անոնց հետ կը մէկտեղէր: Վերջապէս իր յանկայած վայրկեանը հասաւ, ու երբոր ինք աղօթք կ'ընէր, թէ «Տէր Յիսուս շուտով եկուր», իր հոգին անցաւ դնաց «յաւիտեան Տէրջը հետ ըլլալու»:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԹՅԱՆ ՊՈԼԻՊԵԼՈՒՄ

Մայիս 5, 1858:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հ. Կ. ԿՈՍՏԱՆ

Պարսկահայերու հարգելի արարիչ:

Կարևորագույն Պ. Ուսուցիչ Լուրերի հարցի Դատարար Հետեւեալը քաղած է Հնդկաստանցւոց կրօնքին սրբազան գիրքէն, ցուցնելով թէ Ժողովուրդին միւս դասերէն վեր ինչ պատիւ տրուել կը պահանջուի Պրահմաններուն:

«Հասկալիս ըստեալ կրօնքի գիրքին մէջ լեցուն է ասոնց նման վկայութիւններ: Պրահմանները մեր մեծաւորներն են: Սխալ Պրահմանները կային սկիզբէն: Պրահմանները Լուստուց բերանն են, Խեթրանները անոր բարոյականը, Վայսեանները անոր ազգերը, և Սուտուները անոր ոտ ուրները: Լուստուց կարողութիւնը կը պահի աստիճանով:

Ըստ որում Պրահմանը Լուստուց ամենէն պատուական մասնն ծագեցաւ, ըստ որում անորանիկն էր և ըստ որում Վիտա (արքայ) ունեցողն է, բոլոր արարչագործութեան վրէժնն է իրաւունքով:

Պրահման մը՝ գիտուն ըլլալ թէ տգէտ, զօրաւոր աստուածութիւն մըն է, ինչպէս որ կրակն ալ զօրաւոր աստուածութիւն մըն է՝ նուիրական ըլլալ թէ հասարակ:

Բոլոր Պրահմանները գերագոյն են, և միշտ անոնց պատիւ տրուելու է առանց խտրութեան՝ թէ գիտուն ըլլան թէ տգէտ: Ըստ գերագոյն Պրահմանները թէ որ գործութեան պէս մեղքերու յանցաւոր կ'ըլլան, իրենց դէմ յանցանք կ'ընեն ու չէ թէ ուրիշն:

Ըն որ անմիջապէս վար չճշդիր իր ուսուցիչը՝ կամ Պրահման մը՝ և կամ աստուածի մը պատկերը տեսնելուն պէս, երկրի վրայ շուն մը կ'ըլլայ: (՝)

Որ և իցէ մէկը որ Պրահմանի մը ոտքին դպած միայն կաթիլ մը ջուր ձեռք կը բերէ, անոր մարմինին մէջի մեղքերը անմիջապէս կը ջնջուին:

Որ և իցէ մէկը որ իր գլխուն վրայ տանի Պրահմանի մը ոտքը դպած սուրբ բան մը, ճշմարիտ՝ ճշմարիտ կ'ըսեմ իր բոլոր մեղքերէն ազատուած է:

Սինչեւ անգամ չար Պրահմաններն ալ պաշտուելու են, բայց ոչ Սուտուները, թէ և ասոնք կ'իրքերնուն յաղթած ալ ըլլան: Պիղծ բաներ ուտող կովը՝ աղէկ խոզէն աւելի աղէկ է:

Թագաւոր մը՝ թէ և կարօտութենէն մեռնելու վրայ ալ ըլլայ, Պրահմանէ մը բնաւ տուրք առնելու չէ:

Թագաւոր մը բնաւ սպաննելու չէ Պրահման մը, թէ և ամէն կարելի մեծ եղեռն յանցանք ունենալուն ապացոյց տրուի ալ՝:

Չ. Կ. ԿՈՍՏԱՆ

Մասնագիտութեան հարցին մասին:

Զինացիները կը պաշտեն իրենց մեծածնայիններուն հոգիները, ու շատ զոհեր կը նուիրեն անոնց, և մեծածնոյնքներուն ու չափահաս անձանց մարմինները մեծ հանգիստով ու ծախքերով կը թաղեն: Բայց երբոր պղտիկ տղեկ մը մեռնի, անոր պատիւ մը ընելը մէկ ղի մնայ՝ ընդհանրապէս մարմինն ալ խաթիւ մը մէջ փաթեթելով ջրանցք մը կամ զետ մը կը նետեն, և կամ գերեզմանի մը քով կամ քաղաքին պարիսպին տակը կը ձգեն՝ ուր որ շուտով կ'ուտեն կը հատցնեն շուններն ու թռչունները: Ու տղին հոգին պաշտուելուն տեղը, Պատմիչին մէկը կ'իմացնէ մեզի որ մեծ ջանք կ'ընեն անիկայ դուրս ընել:

Ըն թշնամիի մը պէս: Երբոր տղայ մը մեռնի, ոչ աղաղակ՝ ոչ բարձրաձայն ողբ կը ցուցնեն ծնողներուն ցաւը. բայց անանկ ակնիջ խցընող սարսափելի ձայններ կը հանեն վառօթալից ճայթող փամբուշտներով և ուրիշ բաներով՝ որպէս զի մեռելին հոգին փախչի երթալ տունէն: Քուրմ մը կը կանչուի աղօթք երգելու մոգական բառեր արտասանելով հոգիներն ու ահագին երեւոյթներով վռնտելու: Քուրմը մը աւել մը կ'առնէ ու կ'այրէ մոխիր կը դարձնէ, անիկէ ետեւ իր կախարդական գործը կը շարունակէ: Լսոնք լմնալէն ետեւ աւել մը կ'առնէ ձեռքը՝ տունէն հարկեր քայլ հեռուն կը տանի, ու կը ցածին չափ հեռուն կը նետէ: Լս կերպով արարողութիւնը կը լմնայ, ու պղտիկ տղին հոգին «աւելուած» կ'ըլլայ, և ընտանիքը ապահով կ'ըլլան առ իսկալ ու չար սեւ պուած ողբին իրենց նեղութիւն տալէն՝ որքէ մը առաջ քովերնին սիրելի էր:

Բայց ինչո՞ւ համար են ասոնց աւելնք: Ընոր համար որ իրենք կը հաւատան թէ առ տղան իրենցմէ ծնելէն առաջ ուրիշ մէկ էակ մը եղած աւելնք (ինչու որ Չինացիք հոգեփոխութեան կը հաւատան) տղան միասին կրած ըլլալով ծնողներուն մէկէն կամ միւսէն, անոր համար վրէժ-խնդրութիւն ընելու փափաք ունեցաւ. կամ թէ անոնցմէ պահանջում մը ունէր պարտքի մը համար՝ որուն վճարելուն խօսք առած էր: Լսանկ բանի մը պատճառով տղան աշխարհք եկաւ ու ծնողներուն քովը մնաց, անոնց շատ ծախքի տակ մտնելուն ու նեղութիւն քաշելուն պատճառ ըլլալով, ու անոնք ձգեց առանց չափահաս ըլլալով՝ որ ան տունը իր ծառայութիւնները չափով մը վճարք պիտի ըլլային իրենց քաշած ցաւերնուն համար: Եւ վախերնին ան է որ նորէն կը ծնի նոյն նպատակով՝ իբրեւ նոյն ծնողներուն զաւակը, ու անոր համար շատ ջանք կ'ընեն որ հոգին հեռու փախցնեն: Բայց տակաւին կան Չինացի մայրերէն ոմանք որ կը ցուցնեն մօր մը սրտին հարազատ կսկիծը, ու կը մերժեն աս կերպով առանց զգացումի դուրս վռնտել իրենց սիրուն զաւակին հոգին:

ՀԱՐԱՆԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Բարդաբուլի:

Քարոզչական աշխատութիւններով հեթանոսներուն մէջ եղած բարեբեր կրնայ հասկցուիլ Լեւտարանին միջոցով ժողովուրդին ինչ վիճակէ ելելով ինչ վիճակի մտած ըլլալին իրարու դէմ բերելով ու բաղադատելով: Լս կերպ հակադրութիւնը շատ աջի կը զարնէ Հարաւային Եփրիկի Պէթուան ցեղին մէջ հիւանդացող և մեռնող մարդոց վրայ: Ընգամ մը երբոր մահացողը հիւանդութիւն մը մեծ ջարդ կ'ընէր ու ասոնցմէ շատերը կը տանէր թէ հեթանոսներէն ու թէ Քրիստոնեաներէն, դիտողութիւն ընող գլխաւորներէն մէկը ըսաւ. «Հեթանոսները կը մեռնին դուռով դուռով սպաննուելու տարւող այծերու պէս, քանի որ ասոր հակառակ Քրիստոնեաները իրենց բարեկամները մէկ տեղ կը կանչեն ու անոնց հրաժարական ողջմանին կու տան որպէս թէ միայն ճամբորդութիւն մը ընելու վրայ են»: Հեթանոսները այնքան կը վախնան մահէն որ մեռնելու վրայ եղող հիւանդ ազգականներուն անկողինին քովը անգամ չեն երթար, այլ սպասուորի մը կամ խեղճ նայողի մը ձեռքը կը ձգեն ասոնք: Հետեւ մը որ հիւանդը կը մեռ-

նի, արտորոնք մը մարմինը կը տանին թաղելու, կամ թէ՛ (ինտոր որ քիչ չապատահիր) վայրենի դաղաններուն կերակուր ըլլալու կը ձգուի: Պատ. Մօֆֆաթը ասոնցմէ աղքատ կնկան մը պատմութիւնը կ'ընէ որ իրեն բնակարանին մօտերը մեռած էր, ու երբոր մէկը չէր գտնուեր անիկայ թաղելու, որդին եկաւ ու ոտքէն չուան մը կապելով անտառը քաշեց տարաւ մեռելը ու հոն ձգեց՝ չուանն ալ վրայէն չքալելով, անոր համար որ մեռած մարմինն դպեր էր: Ուրիշ ասիէ տարբեր է անոնց վարմունքը՝ որոնց սիրտերը կակուղցեր ու նորոգուեր են Քրիստոսի Լեւտարանով: Ընոնք սիրով շարունակ հիւանդին հոգ կը տանին և բարեկամները անոր տես կ'երթան: Կիրակի օրն ալ Լստուց տունը երթալէն հիւանդութիւնով արգիւտողներուն կ'երթան Սուրբ Գիրքին ան օրուան կարդացուած մասը ցոյց կու տան ու շատ հիշալ լցած քարոզներն կը պատմեն:

Հետեւալ կտորը աս ժողովուրդին բարեպաշտութեանը վրայ շատ աղէկ լոյս կրնայ տալ: Քրիստոնեայ գլխաւորի մը տղան հիւանդ եղաւ ու աղէկ հոգ տարին ասոր իր ծնողքը միշտ իր մահուան կէտը: Ընտանիքներն սենեակի մը մէջ դրուեցաւ, և մայրը՝ իր մնացած երկու զաւակներն ալ առնելով՝ մանչ տղան ու աղջիկ տղան, իրենց պղտիկ մեռած քրոջ քով տարաւ և անոնց ցոյց տուաւ թէ քրքրերնին մեռած է, և անոնց սա ալ ըսաւ որ եթէ անիկայնորէն տեսնել կ'ուզեն, երկինքը պիտի ըլլայ: Մայրերնին նաեւ անոնց միտքը ձգեց ան լուսաւոր աշխարհը երթալու ճամբան. յորդորանք տուաւ որ իրենց ուսուցիչներուն խրատին մտիկ ընեն, և Լստուց աղօթք ընեն իրենց սիրտերը փոխելու համար ու Յիսուսը փնտռեն իրենց Փրկիչն ըլլալու: Եսկէ ետեւ մայրը ծուռնէ չողովով աղօթքի նստաւ տղոցը հետ ու Լստուց աղօթք ըրաւ որ աս իրեն պարզեւած զաւակները օրէն ու դարձի բերէ որ վերջապէս ամբողջ ընտանիքնին երկինքը գտնուի: Երբոր Միսիօնարին Տիկինը իր աղջկան մահուանը համար միթաւ ընելու եկաւ մայրը սա դիտողութիւնը ըրաւ թէ աշխարհքէն կտրուելու աւելի զգացում մը ունեցաւ, ինչու որ հիմա երկինքը ուրիշ գանձ մը ունեցաւ:

ՄԱՏԱԿԱՆ ԿԱՐ

Քրիստոնեաներուն լոյսին պայծառ ձայնը:

Երկրագունտի վրայ քիչ տեղ կայ հիմակուան ատենս որ Մատակասկարէն աւելի պայծառ փայլի Քրիստոնեութեան լոյսը: Հարաւային կիսագունտին աս հեթանոսութեան տիրած կղզիին մէջ հալածանքը բոլորովին անկարող եղաւ ան բռնկած փոքրիկ կրակը մարելու՝ որ Միսիօնարական աշխատութեան վրայ Լստուածային օրհնութեամբ երեւան ելած էր: Պատ. Լըլիս՝ որուն աս կղզին այցելութիւն ընելուն վրայով արդէն յիշած էինք Օրադոյս 52, 58 և 63 թերթերով, անցեալները ետ դառնալով հետեւալ ուղիով ըրաւ Լոյստին Միսիօնարական Լսնելութեան առջեւ:

«Քսան տարիէն աւելի անցած է հիմա քանի որ Միսիօնարներն մնացած ամէնէն վերջինն ալ ան կղզին ելած է. բայց թէ և Միսիօնարները ճամբուած էին, Տէր Յիսուս Քրիստոս հոն էր, Լստուց հոգին հոն էր, Լստուածաշունչը հոն էր: Ընոնք Լստուածաշունչ կարգալով՝ Լստուց հոգին զօրութիւնով կը տպաւորէր կարգացածին անոնց սրտին,

ու Փրկիչին թշնամիներուն բոլոր ջանքերուն դէմ, ու նաեւ անոնց ալ՝ որոնց նպատակը իրենց բացատրութեանը նայելով՝ չէ թէ միայն բարձր ծառերը կտրել էր, բայց բուն իրենց գործածած ոճին պէս խօսելով՝ մանր ճիւղերն ալ փրցնել հանել էր, որ Քրիստոնեութեան մնացորդ մը անգամ չգտնուի՝ որ չըլլայ թէ երկրին մէջ տարածուի, աս օրուան օրս Քրիստոնեութիւնը շարունակ ընդարձակուելու վրայ է, ու ան ալ՝ որ և իցէ Միսիօնարական դաշտի մէջ աշխատողներուն իրենց գործին մէջ շարունակելու թոյլտուութիւն եղածէն աւելի աստիճանով մը ընդարձակուած: Բաւական կ'ըլլայ ըսել թէ Քրիստոնեաներուն թիւը հազարներով կը հաշուի. բայց միայն թիւերնուն մեծութիւնը չէ բանը, այլ իրենց Քրիստոնեական որպիսութիւնը Ենդելայի Քրիստոնեայ Եկեղեցիներուն հետ բաղդատելով ալ աղէկ կ'երեւայ: Ընոնք Տէր Լստուածը կը պատուեն, Յիսուս Քրիստոսի պատուէրներուն նազանդեն, Տէրօջը հրամաններուն ու սահմանադրութիւններուն մէջ անպարտաւ ընթացք ունին. և իրենց Քրիստոնեական օգիտի յատկութիւններուն ու վարմունքին ազդեցութիւնը՝ իրենց հաւատացած Լեւտարանին կանոններէն շատ աւելի զօրաւոր ազդեցութիւն ունի բոլորաբի հեթանոսներուն մէջ: Ընանկ տպաւորութիւն մը յառաջ բերելու ետեւէ է Հեթանոս Ժողովուրդին վրայ՝ որ մեր երեւակայի կը ցածէն շատ անգին կ'անցնի»:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՅԻՆԵՐԸ

Հոգեւոր Լեւտարանի Լուստուցի Լուստուցի:

Լստուգայէն առնուած լրագիրներն ու նամակները կը շարունակեն տեղեկութիւններ տալ մեր նախընթաց թերթով յիշած կրօնական հոգեւոր արթնութեանը վրայ: Հետզհետէ աւելի ընդարձակուելու վրայ է աս գործը, ու ամէն տեղ նոյն յատկութիւնները կը տեսնուին. մեծ հանգարտութիւն՝ և մեծ զօրութիւն, ու ամէն յարանուանութենէ եղող Լեւտարանական Քրիստոնեայ միութիւնը կ'երեւան: Խիստ նշանաւոր երողութիւն մը եղած կը պատմուի Նիւ Եորքի մէջ Թէատոնի մը Եղօթատեղիի փոխուիլը: Լստուգայէն մէկ կողմը վաճառականները յարմար տեղ մը չունենալով աղօթքի ժողովներ ընելու, յիշալ Թէատոնի մը վարձքով բռնեցին. ու հիմա ամէն օր նոյն տեղը կը լեցուին 3,000 հոգիէն աւելի ջերմեանդ երկրպագողներ: Ժողովներուն մէկին մէջը երգելու ձայնը լուրեր էր շնչին ուրիշ մէկ մասէն: Լսողները մտիկ ընելով աս նոր ձայնը՝ Քրիստոնէ մը իմացան որ հիւսուց Թէատոնիին հանդիսատեսներուն զովանալուն համար գործածած աւելի ան ձայնը. ան տեղը՝ ուր որ առաջ գինովներու և կուռողներու ձայնը կը լսուէր շատ հեղ, հիմա աղօթքի տեղ մը եղած էր: Լսողները ասանկ լուր մը առնելուն վրայ իրենց գլխին ծռելով լսելի աղօթք և շնորհակալութիւն ըրին: Թէատոնիին տեղը ներկայ էր, ու անոր համար յատուկ աղօթք մը եղաւ:

Պարոնին մէկը Վաւապետի մը հետ խօսակցելով իմացաւ որ յիշեալ նաւապետը Նիւ Եորքի նաւահանգիստը մտնելու ատենները 5 նաւու հանդիպեր էր, որոնք ճամբայ ելած էին նաւահանգիստէն ու ամէն ալ ըսեր էին թէ ճիշդ կէսօրին աղօթքի ժողովք ունին նաւերնուն մէջ:

